

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

คำแนะนำ

การให้บริการวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด (IPV) จำนวน 2 เข็ม
(กรณีวัคซีนขาดคร่าว)

กุมภาพันธ์ 2567

กรมควบคุมโรค

คำแนะนำการให้บริการวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด (IPV) จำนวน 2 เข็ม กรณีวัคซีนขาดคราว

หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงสาธารณสุข ได้มีคำแนะนำการให้วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ สูตร 2 IPV + 3 OPV คือ การให้วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด (IPV) จำนวน 2 ครั้ง ในเด็กอายุ 2 เดือน และ 4 เดือน และให้วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดรับประทาน (OPV) จำนวน 3 ครั้ง ในเด็กอายุ 6 เดือน, 1 ปี 6 เดือน และ 4 ปี เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อเชื้อโปลิโอให้ครอบคลุมทุกสายพันธุ์ และลดผลข้างเคียงจากการรับวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดรับประทาน กระทรวงสาธารณสุข เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2566 เป็นต้นมา เป็นผลให้หน่วยบริการมีความต้องการวัคซีน IPV เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้เกิดการขาดคราวของวัคซีน IPV โดยวัคซีน IPV ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

จากสถานการณ์ดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุข เล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับวัคซีน IPV ในเด็กกลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดทำคำแนะนำการให้บริการวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด (IPV) กรณีวัคซีนขาดคราว ตามมติของคณะกรรมการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2567 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชนทุกระดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวทางการให้วัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ

1.1 กรณี หน่วยบริการมีวัคซีน IPV เพียงพอ สำหรับให้บริการ IPV จำนวน 2 ครั้งต่อคน

ขอให้หน่วยบริการให้วัคซีน IPV จำนวน 2 ครั้ง ในเด็กอายุ 2 เดือน และ 4 เดือน ตามกำหนดการให้วัคซีนในแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

1.2 กรณี หน่วยบริการมีวัคซีน IPV เพียงพอ สำหรับให้บริการ IPV จำนวน 1 ครั้งต่อคน

1.2.1 กรณีกลุ่มเป้าหมายไม่มีประวัติการรับวัคซีน IPV มาก่อน (ดำเนินการเป็นลำดับแรก)

ขอให้หน่วยบริการ ฉีดวัคซีน IPV ในเด็กอายุ 2 เดือน หรือ 4 เดือน ที่ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีน IPV มาก่อน เป็นลำดับแรก

1.2.2 กรณีกลุ่มเป้าหมายมีประวัติการได้รับวัคซีน IPV มาแล้ว 1 ครั้ง

ขอให้หน่วยบริการ เลื่อนการฉีดวัคซีน IPV ครั้งที่ 2 โดยนัดกลุ่มเป้าหมายเข้ารับบริการวัคซีน IPV ครั้งที่ 2 เมื่อมีอายุ 6 เดือน พร้อมกับให้วัคซีน OPV ครั้งที่ 1 วัคซีนรวมป้องกันโรคคอตีบ-ไอกรน-บาดทะยัก-ตับอักเสบบี-ฮิบ (DTP-HB-Hib) ครั้งที่ 3 และวัคซีนโรว์ต้า (กรณีรับวัคซีนโรว์ต้า 3 ครั้ง)

หรือสามารถให้วัคซีน IPV ได้ทันที ก่อนอายุ 6 เดือน เมื่อมีวัคซีน IPV เพียงพอ

1.3 กรณี หน่วยบริการไม่มีวัคซีน IPV เพื่อให้บริการ

ขอให้หน่วยบริการเลื่อนการฉีดวัคซีน IPV ไปก่อน และนัดหมายให้มาฉีดวัคซีน IPV ครั้งที่ 1 โดยทันที เมื่อหน่วยบริการมีวัคซีน IPV

ตารางที่ 1 : คำแนะนำการให้บริการวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอชนิดฉีด (IPV) กรณีวัคซีนขาดคราว

คำแนะนำ	ครั้งที่ 1 (2 เดือน)	ครั้งที่ 2 (4 เดือน)	ครั้งที่ 3 (6 เดือน)	ครั้งที่ 4 (1 ปี 6 เดือน)	ครั้งที่ 5 (4 ปี)
กรณีวัคซีน IPV ตามคำแนะนำปกติ	IPV1	IPV2	OPV1	OPV2	OPV3
กรณีวัคซีน IPV ขาดคราว					
1) กรณีหน่วยบริการมีวัคซีน IPV เพียงพอในการให้วัคซีน 1 ครั้งต่อคน* (สำหรับเด็กอายุ 2 เดือน)	IPV1	IPV2 (+/-)	OPV1 IPV2 (+/-)	OPV2	OPV3
2) กรณีหน่วยบริการมีวัคซีน IPV เพียงพอในการให้วัคซีน 1 ครั้งต่อคน (สำหรับเด็กอายุ 4 เดือน ที่ได้รับวัคซีน IPV มาแล้ว 1 ครั้ง)	IPV1	เลื่อน IPV 2	OPV1 IPV2**	OPV2	OPV3
3) กรณีหน่วยบริการไม่มีวัคซีน IPV	เลื่อน IPV1 ไปก่อน และให้ ฉีดโดยเร็วที่สุด เมื่อมีวัคซีน	IPV2	OPV1	OPV2	OPV3

หมายเหตุ : * กรณีพบเด็กอายุ 4 เดือน ที่ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีน IPV มาก่อน ขอให้วัคซีน IPV 1 ทันที

** สามารถให้วัคซีน IPV2 ได้ทันที ก่อนอายุ 6 เดือน เมื่อมีวัคซีน IPV เพียงพอ

*** กรณีเด็กที่ได้รับวัคซีน OPV เมื่ออายุ 2 เดือน ขอให้วัคซีนโปลิโอตามคำแนะนำเดิม (สูตร 1 IPV + 5 OPV)

2. การบริหารจัดการวัคซีน กรณีที่หน่วยบริการไม่มีวัคซีน IPV สำหรับให้บริการ (วัคซีนขาดคราว)

ในกรณีหน่วยบริการในพื้นที่มีวัคซีน IPV ไม่เพียงพอ หรือ ไม่มีวัคซีน IPV สำหรับให้บริการ เนื่องจากวัคซีนขาดคราว ขอความร่วมมือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด บริหารจัดการวัคซีน IPV ที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับวัคซีนมากที่สุดและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การยืมวัคซีนจากหน่วยบริการในพื้นที่ หรือใกล้เคียง และหากหน่วยบริการมีวัคซีน IPV เพียงพอแล้ว ขอให้คืนวัคซีนที่ยืมให้กับหน่วยบริการที่ให้ยืมวัคซีน IPV ต่อไป